

У О Управе
11. 2. 2025.
[Signature]

**СТРАТЕГИЈА УНАПРЕЂЕЊА ПОШТОВАЊА
ПРОПИСА О
ИНДИРЕКТНОМ ОПОРЕЗИВАЊУ
ЗА ПЕРИОД ОД 2025. ДО 2027. ГОДИНЕ**

Фебруар 2025. године

1. САДРЖАЈ

2.	УВОДНА РИЈЕЧ.....	2
3.	АНАЛИЗА ОКРУЖЕЊА	3
4.	МИСИЈА, ВИЗИЈА И ПРИНЦИПИ СТРАТЕГИЈЕ	5
5.	ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ СТРАТЕГИЈЕ.....	6
5.1.	Ефикасна и учинковита наплата и расподјела прихода	7
5.2.	Олакшање трговине и убрзање протока роба и путника.....	7
5.3.	Унапређење добровољног поштовања прописа.....	8
5.4.	Ефикасна и квалитетна услуга према обвезницима и другим странама и смањење трошкова обвезника.....	8
5.5.	Кориштење података трећих страна у циљу анализе ризика.....	9
6.	УНАПРЕЂЕЊЕ ПОШТОВАЊА ПРОПИСА ЗА ПЕРИОД 2025.-2027.	9
6.1.	Мјере за унапређење поштовања прописа у области пореза	9
6.1.1.	Упис у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза.....	9
6.1.2.	Подношење пореских пријава	10
6.1.3.	Тачно пријављивање обавеза.....	10
6.1.4.	Плаћање обавеза	11
6.2.	Мјере за унапређење поштовања прописа у области царина.....	11
6.2.1.	Побољшање учинка приликом обрачуна увозних дажбина	12
6.2.2.	Поједностављење и дигитализација царинских процедура.....	13
6.2.3.	Проактиван приступ пословној заједници	13
6.2.4.	Јачање регионалне и међународне сарадње.....	14
7.	ЗАКЉУЧАК.....	15

2. УВОДНА РИЈЕЧ

Управа за индиректно опорезивање (у даљем тексту УИО) је надлежна за провођење законских прописа о индиректном опорезивању. Основни циљ УИО је ефикасна и учинковита наплата и расподјела прихода од индиректних пореза, ПДВ-а, акцизе, царине и путарине.

Ефикасну наплату и расподјелу прихода УИО настоји да изврши на начин који одржава повјерење у порески систем и пореску администрацију, односно уз осигурање ефикасног система пружања услуга обвезницима индиректних пореза, грађанима, свим органима и институцијама у остваривању њихових права и извршавања обавеза из области индиректних пореза.

У сврху постизања наведеног циља усвојен је стратешки приступ унапређења поштовања пореских прописа који настоји да повећа или додатно појача добровољно извршење царинских и пореских обавеза и сузбије активности усмјерене ка избјегавању обавеза индиректних пореза.

Обавеза израде Стратегије унапређења поштовања прописа о индиректном опорезивању дефинисана је Стратегијом унапређења управљања јавним финансијама у институцијама БиХ 2021-2025 година, као и Пословном стратегијом УИО 2024-2028 година. Сврха је изразити јасно одређење УИО за повећање свијести обвезника у погледу добровољног поштовања прописа и успостављање мјера за смањење намјерног непоштовања прописа.

Стратегија је трогодишњи план, који обухвата специфичне активности за различите сегменте обвезника и садржи комбинацију проактивних и реактивних стратегија и то:

- комуникацијске стратегије чији је циљ информисање, едукација и пружање услуга, којима ће се омогућити да поштовање прописа буде најлакше могуће за обвезнике који се настоје придржавати прописа,
- стратегије контроле и принуде базирани на анализи ризика за обвезнике који свјесно избјегавају поштовање прописа и плаћање својих обавеза.

Циљ је створити систем који мотивише све актере на одговорно понашање и пружити им алате и подршку за лакше и учинковитије усклађивање с прописима, смањујући потребу за репресивним мјерама и стварајући дугорочне користи за друштво и привреду.

Управа за индиректно опорезивање настоји створити окружење које мотивише обвезнике индиректних пореза на испуњавање својих индиректних обавеза, смањујући потребу за репресивним мјерама, а истовремено омогућујући ефикасну контролу и смањење ревизије индиректног опорезивања.

Стварање друштва и пословног окружења у којем се појединци, организације и институције одговорно и проактивно придржавају закона и прописа, препознајући их као алат за постизање општег добра.

3. АНАЛИЗА ОКРУЖЕЊА

За израду Стратегије унапређења поштовања прописа битно је разумијевање оперативног контекста. Оперативни контекст описује кључна ограничења и могућности са којима се суочава УИО. Компоненте оперативног контекста су интерне и екстерне.

С тим у вези, потребно је извршити анализу окружења у којем се УИО налази, што имплицира сагледавање вањских и унутрашњих фактора који могу утицати на остварење циља.

Имајући у виду мисију УИО да прикупља индиректне порезе, појачава финансијску дисциплину и одржава фискалну стабилност на свим нивоима унутар БиХ, те визију да се иде у процес дигитализације свих или већине пословних процеса, у складу са трендовима земаља ЕУ и окружења, у том контексту, коришћењем PEST анализе сагледани су фактори који би могли имати утицај у погледу политичког, економског, друштвеног и технолошког стања друштва у коме УИО послује и који би се односили на екстерно окружење, док би за анализу интерног окружења била прикладнија SWOT анализа, која анализира снагу, слабост, прилике и пријетње унутар саме УИО.

Екстерно окружење према PEST анализи:

1. Политичка питања:

- Ратна дешавања у свијету
- Компликован интегрисани процес приступања ЕУ
- Комплексност механизма система доношења одлука и одлучивања у БиХ
- Неусклађеност политика усљед слабих институционалних капацитета и недовољне координације међу различитим нивоима власти
- Гломазан и неефикасан државни апарат

2. Економска питања:

- Пројекција економског раста у БиХ за период од 2023-2026. године од око 3%
- Прихватљив ниво инфлације
- Очекивано повећање индустријске производње и грађевинских радова
- Очекивани пораст јавних инвестиција
- Раст промета малопродаје
- Раст активности у услужном сектору, пад у прерађивачком сектору
- Повећање онлине купопродаје и онлине плаћања
- Присуство сиве економије
- Спор темпо провођења економских реформи

3. Социјална питања:

- Лоша демографска слика у БиХ
- Одлив радно способног становништва, те образованог и квалификованог кадра из БиХ
- Висока стопа незапослености и незадовољавајући материјални положај становништва
- Присуство корупције у свим сферама друштва
- Пензионери систем пренапрегнут

4. Технолошке промјене:

- Интензиван развој информационо-комуникационих технологија
- Развој AI
- Интегрисање података између институција
- Развој е-управе

Интерно окружење према SWOT анализи:

1. Снаге (Strengths)

- Јасна стратешка одређеност УИО за развој модерне, кредибилне и услужно оријентисане УИО
- Јединствени регистар обвезника индиректних пореза
- Савремене апликације за царине и порезе
- Велика база интерних и екстерних података
- Издавање квалификоване електронске потврде
- Електронска транзитна декларација
- Електронско подношење ПДВ пријаве
- Електронско подношење КУФ и КИФ евиденција
- Организациона структура УИО
- Континуитет пословних процеса Управе обезбијеђен
- Успостављен систем финансијског система управљања и контроле

2. Слабости (Weaknesses)

- Неадекватан систем управљања људским потенцијалима
- Велики природни одлив стручног кадра
- Неповољна старосна структура запослених
- Компликован процес запошљавања новог кадра
- Недостатак ИТ стручњака
- Недовољан ниво ефикасности и квалитета услуга пореским обвезницима
- Спора администрација
- Отежана сарадња са иностраним институцијама које очекују брз и ефикасан став УИО по питању од међународног значаја у погледу убрзања протока роба, људи и услуга са усаглашавањем унутар УИО
- Недовољна материјално-техничка опремљеност за рад запослених
- Спор развој е-управе у односу на окружење
- Релативно висок степен физичке контроле роба
- Недостатак буџетских средстава
- Зависност о међународној помоћи
- Неадекватан систем материјалне и нематеријалне мотивације запослених

3. Прилике (Opportunities)

- Перманентно увођење нових и побољшање постојећих услуга које се пружају обвезницима индиректних пореза
- Увођење нових ИТ апликација за постизање вишег степена аутоматизације пословних процеса,
- Унапријеђење процеса регистрације
- Даљи развој система анализе ризика
- Увођење камера и скенера приликом физичког прегледа робе и превозних средстава
- Унапријеђење размјене података са трећим странама
- Јачање међународне сарадње и сарадње са пословном заједницом
- Наставити и убрзати усклађивање са ЕУ законодавством из области индиректног опорезивања
- Побољшање интерне комуникације у УИО
- Јачање организационе културе УИО
- Стална обука службеника

4. Пријетње (Threats)

- Неадекватан систем управљања људским потенцијалима
- Недовољан број стручног кадра
- Неповољна старосна структура запослених
- Отежано запошљавање запослених
- Недовољна мотивисаност запослених
- Лоша интерна комуникација
- Неприлагођавање УИО брзим промјенама у окружењу
- Дуг и компликован процес доношења нормативних аката
- Недостатак буџетских средстава и зависност о међународним партнерима
- Природне катастрофе (земљотреси, поплаве, клизишта, болести COVID – 19 и сличне пандемије)

4. МИСИЈА, ВИЗИЈА И ПРИНЦИПИ СТРАТЕГИЈЕ

Стратегија унапређења добровољног поштовања прописа стреми ка стварању одговорног друштва, гдје су закони и правила схваћени као алат за побољшање квалитета живота, заштиту интереса свих чланова заједнице и одржив развој. Кључ успјеха ове стратегије је свеобухватан и проактивни приступ, сарадња свих учесника и осигуравање подршке за грађане и организације у процесу усклађивања с прописима.

Визија Стратегије: Стварање модерног и ефикасног пореског система који је темељен на повјерењу, одговорности и партнерском односу између Управе за индиректно опорезивање и обвезника индиректних пореза.

Мисија Стратегије: Јачање свијести и одговорности обвезника индиректних пореза и промовисање културе добровољног поштовања прописа кроз побољшање комуникације, едукацију, поједностављивање пореских процедура и примјену модерних технологија.

Процес управљања ризицима поштовања прописа помаже УИО у успостављању Стратегије унапређења поштовања прописа, постизању циљева и доношењу исправних одлука, те је као такво дио водства и управљања.

Темељна начела Политике управљања ризицима поштовања прописа су:

- Управљање ризицима поштовања прописа је одговорност свих запослених у УИО
- УИО ће интегрисати управљање ризицима поштовања прописа у процесе доношења одлука кроз Стратегију унапређења поштовања прописа
- Процес управљања ризицима поштовања прописа врши се итеративно на структурисан начин на стратешком, тактичком и оперативном нивоу, што доприноси досљедним и упоредивим резултатима
- Оквир и процес управљања ризицима поштовања прописа је прилагођен разумијевању спољног и унутрашњег контекста организације у вези са њеним циљевима
- УИО укључивањем заинтересованих страна омогућава да се уваже њихова знања, ставови и перцепције
- Управљањем ризицима поштовања прописа УИО реагује на промјене и догађаје правовремено и на одговарајући начин
- Инпути за управљање ризицима поштовања прописа су засновани на свим доступним подацима и оперативним информацијама
- Руководство УИО ће промовисати културу управљања ризицима и одговорности
- Процес управљања ризицима поштовања прописа и оквир управљања ризицима поштовања прописа се, након имплементације, прати и периодично ревидира како би се постигло континуирано побољшање.

5. ЦИЉЕВИ И ЗАДАЦИ СТРАТЕГИЈЕ

Прикупљеним средствима од индиректних пореза осигурава се несметано функционисање друштва и даје допринос постизању економског и социјалног благостања. Највећи дио остварених прихода прикупљен је захваљујући савјесном понашању обвезника, који су благовремено и тачно извршили своје обавезе.

Неплаћање пореских обавеза има негативан утицај на остварење циљева УИО, односно на ефикасну и учинковиту наплату прихода у одређеном временском периоду и захтијева одлучне активности усмјерене ка умањењу ризика.

Општеприхваћено мишљење је да је основни стратешки циљ модерне УИО подизање нивоа добровољног поштовања царинских и пореских обавеза од стране обвезника индиректних пореза кроз два главна правца дјеловања:

- олакшавање услуга онима који добровољно поштују прописе и поступају на правилан и законит начин и
- спровођење радикалне борбе против превара.

Ове двије линије дјеловања су у потпуности комплементарне и морају служити прихватању царинског и пореског система.

Дакле, ова стратегија је кључна за унапређење добровољног поштовања прописа, постизање веће пореске дисциплине, смањење сиве економије и повећање прихода од индиректних пореза.

Главни циљеви Стратегије су:

- Ефикасна и учинковита наплата и расподјела прихода,
- Олакшање трговине и убрзање протока роба и путника,
- Унапређење добровољног поштовања прописа,
- Ефикасна и квалитетна услуга према обвезницима и другим странама и смањење трошкова обвезника,
- Коришћење података трећих страна у циљу анализе ризика.

5.1. Ефикасна и учинковита наплата и расподјела прихода

УИО ће радити на даљем унапређењу система прикупљања прихода, стварајући окружење које ће учинити извршење обавеза још једноставнијим, али ће истовремено, примјеном анализе ризика и модерних информатичких алата, настојати да препозна оне обвезнике који избјегавају плаћање пореза.

Настојања УИО су усмјерена ка константном унапређењу и јачању контролне функције увођењем модерних ИТ алата, проширењем сета података који се користе приликом провјера, ослањањем у већој мјери на анализу ризика и индиректне методе процјене пореске обавезе. Планиран је наставак пројектно-оријентисаних програма за одређене дјелатности, специјализација службеника за специфичне области, заједничко дјеловање већег броја организационих јединица УИО и сарадња са другим институцијама.

УИО тежи да своје активности базира на анализи ризика, како би се оптимално искористили ограничени људски и материјални ресурси, те усмјерили на најризичније обвезнике. Комплексност система индиректног опорезивања и диверзификованост обвезника захтијевају циљани приступ мањим групама (сегментима) обвезника како би се лакше идентификовали ризици својствени таквим групама и креирале ефикасне акције у циљу елиминисања или смањења ризика.

Поред јачања контролне функције базиране на анализи ризика и ИТ алатима, циљ је унапређење процеса регистрације и анализе поврата, боље управљање дугом, квалитетнија употреба података са којима Управа већ располаже и друго.

5.2. Олакшање трговине и убрзање протока роба и путника

Олакшавање трговине и убрзање протока роба имају кључну улогу у модернизацији и ефикасности пореског система. У контексту стратегије унапређења добровољног поштовања пореских прописа, смањење административних баријера и убрзање пословних процедура може значајно допринијети остваривању постављених циљева. Обвезници индиректних пореза, који

препознају предности ефикасног, транспарентног и брзог система, имају већи мотив да се придржавају закона, смањујући ризик од утаје пореза.

Један од кључних начина олакшавања трговине и убрзања протока роба је аутоматизацијом пореских и царинских процедура. Имплементацијом модерних дигиталних рјешења и аутоматизацијом процедура може се повећати усклађеност и смањити број грешака.

Дигитализација царинских процедура и коришћење поједностављених царинских поступака могу смањити вријеме чекања на граници и убрзати проток роба, што чини поштовање царинских и пореских прописа привлачнијим за обвезнике индиректних пореза.

5.3. Унапређење добровољног поштовања прописа

Да би се постигао већи ниво добровољног поштовања прописа, важно је имплементирати свеобухватан приступ који укључује едукацију, једноставност система, потицање одговорности и транспарентност, као и увођење иновативних технологија. Неопходно је обезбиједити подизање свијести међу обвезницима индиректних пореза о важности плаћања индиректних пореза за функционисање друштва и државе са једне стране, те на подршку и помоћ обвезницима индиректних пореза у препознавању и исправци грешака са друге стране.

Наведени циљ се планира остварити организовањем едукативних кампања, обука и дистрибуцијом информативних материјала који објашњавају користи од пореске дисциплине, као и последице избегавања пореских обавеза. Такође, активности УИО ће бити усмјерене на подстицање проактивног приступа обвезницима индиректних пореза и помоћ истима при самопроцјени, како би на вријеме уочили и исправили своје грешке.

Јачање повјерења међу грађанима и привредницима у транспарентност, правичност и ефикасност пореског система, те активно ангажовање истих у процесу доношења пореских политика и унапређењу пореског система у значајној мјери доприноси унапређењу добровољног поштовања прописа. Креирање окружења у којем обвезници индиректних пореза желе да буду у складу са законима, зато што препознају бенефите и стимулишуће механизме, је веома значајно.

5.4. Ефикасна и квалитетна услуга према обвезницима и другим странама и смањење трошкова обвезника

Потребно је омогућити грађанима и привредним субјектима да брзо добију одговоре на своја питања и на тај начин остваре своја права и обавезе, што се постиже успостављањем нових и унапређењем постојећих брзих канала комуникације, те јачањем услужне функције у УИО.

Смањењем административних препрека и поједностављењем пореских и царинских процедура би се олакшало грађанима и привредним субјектима да испуне своје обавезе. Наведено се постиже континуираним развијањем и имплементацијом дигиталних алата и платформи, као и смањењем папирологије.

5.5. Кориштење података трећих страна у циљу анализе ризика

Интеграција података из различитих извора омогућава боље разумијевање понашања обвезника индиректних пореза, идентификацију потенцијалних неправилности, те прецизније и ефикасније управљање ризицима поштовања прописа. Овај приступ омогућава УИО да боље планира контроле, смањи пореску евазију и оптимизира коришћење ресурса.

Подаци трећих страна који се могу користити у анализи ризика су: подаци од других државних институција, подаци из осигуравајућих кућа и фондова, подаци из банака и финансијских институција, подаци о потрошњи и јавним набавкама и сл. Повезивање података из различитих извора омогућава препознавање неусклађености у извјештајима и трансакцијама, чиме се смањује могућност за утају пореза.

Дакле, Стратегија за унапређење добровољног поштовања прописа има кључну улогу у изградњи повјерења, смањењу административних препрека, повећању пореске дисциплине и смањењу сиве економије. Кроз едукацију, транспарентност, поједностављење процедура и стимулативне мјере, УИО може подстаћи грађане и предузетнике да добровољно и редовно испуњавају своје обавезе, што доводи до бољег и ефикаснијег система индиректног опорезивања у БиХ.

6. УНАПРЕЂЕЊЕ ПОШТОВАЊА ПРОПИСА ЗА ПЕРИОД 2025.-2027.

Активности унапређења поштовања прописа о индиректном опорезивању креиране су на основу идентификованих ризика и постављених циљева УИО, а груписане су у двије цјелине, област „пореза“ и област „царина“ у складу са надлежностима УИО, које су у једном дијелу везане за опорезивање промет добара и услуга на територији БиХ, а другим дијелом за опорезивање и контролу спољнотрговинског пословања.

6.1. Мјере за унапређење поштовања прописа у области пореза

Стратегијом унапређења поштовања прописа у области индиректних пореза УИО настоји да усвоји различите активности у циљу остварења позитивног утицаја на перцепцију пореских обвезника о значају поштовања и извршавања својих обавеза.

У складу с наведеним, идентификовани су ризици и предложене мјере кроз четири стуба поштовања прописа:

- Упис у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза,
- Подношење пореских пријава,
- Тачно пријављивање,
- Плаћање обавеза.

6.1.1. Упис у Јединствени регистар обвезника индиректних пореза

Регистрација и додјеливање идентификационог броја је прва фаза успостављања односа управе и обвезника у којој се обвезник упознаје са својим правима и обавезама и представља темељ кључних административних процеса у вези са подношењем пријава, тачним пријављивањем и плаћањем.

У овој области препознати су сљедећи ризици:

- Обвезници који су уписани у регистар, а не би требали бити у регистру,
- правна и физичка лица, која нису уписана у регистар обвезника индиректних пореза, а требала би бити,
- нетачни подаци у ЈР обвезника индиректних пореза.

У циљу дјеловања на наведене ризике проведене су активности идентификације појединачних ризика и формулисана мјере за суочавање са истим:

- Идентификовати обвезнике индиректних пореза који више од 5 година подносе ПДВ пријаве са нулама, покренути поступак престанка регистрације или одузимања броја, те информисати обвезнике индиректних пореза о могућности подношења захтјева за престанак регистрације;
- Користити фискалне евиденције ентитета и Брчко дистрикта за препознавање особа које су оствариле промет преко 100.000,00 КМ, те упутити позив за доставу документације из које ће се утврдити да ли је особа остварила опорезив промет преко 100.000,00 КМ и по потреби покренути поступак регистрације;
- Образовати пословну заједницу о условима кад се треба регистровати за ПДВ и акцизу;
- Сачинити Програм за детекцију нерегистрованих обвезника (програми теренског истраживања, систематично коришћење података трећих страна - годишње планирање откривања нерегистрованих лица);
- Позивање компанија-интернет платформи које врше опорезив промет лицима-корисницима услуга у БиХ да се региструју - користити праксу других земаља. Обавити консултације са представницима Регулаторне агенције за комуникације у погледу могућности добијања информација од агенције директно или од интернет провајдера о учесницима који пружају услуге лицима у БиХ преко интернета и друге доступне информације које могу бити од значаја за опорезивање;
- Регистрација акцизних обвезника нпр. увозници акцизних производа, а нису регистровани за увозну акцизу;
- Унаприједити тачности ЈР обвезника индиректних пореза на начин да се омогући да обвезник полугодишње мора ажурирати податке.

6.1.2. *Подношење пореских пријава*

Благовремено подношење пријава од кључног је значаја за утврђивање пореске обавезе. Стопа благовременог подношења ПДВ и ПДА пријава у УИО релативно је висока и износи преко 97% из чега се може закључити да је ризик у овом сегменту релативно низак.

Предложене су мјере да се ступи у контакт са обвезницима из сегмената у којима је утврђена највећа стопа подношења измјењених пријава, утврдити разлоге и испитати објективност потребе за учесталим подношењем измјењених ПДВ и ПДА пријава из сегмената у којима је утврђена већа учесталост појаве.

6.1.3. *Тачно пријављивање обавеза*

Систем ПДВ-а у БиХ се заснива на принципу самоопорезивања, који подразумева тачно пријављивање пореске обавезе од стране обвезника, на основу података из књиговодствених евиденција.

Разлика пријављеног износа пореске обавезе и стварног износа обавезе може бити резултат грешке, незнања, превида, али и намјерне утаје пореза. Пореским администрацијама су на располагању различите методе и приступи у сврху елиминисања овога ризика које могу бити кооперативног облика (обука, праћење, мониторинг, континуирана комуникација) и репресивног облика (традиционална инспекцијска контрола и принуда на бази анализе ризика).

С тим у вези, планиране су проактивне и реактивне мјере - комуникација и контроле, програми поштовања прописа за ризичне области, обавјештајне информације у циљу идентификације насталих ризика, систематична унакрсна провјера података са којима УИО већ располаже (нарочито е-КУФ и е-КИФ) и података трећих страна, кооперативан приступ за унапређење поштовања прописа тачног извјештавања (велики порески обвезници), функционалан програм помоћи обвезницима индиректних пореза, те мониторинг нивоа тачног извјештавања кроз аналитичке методе (нпр. процјена јаза).

Једна од најзначајнијих активности у погледу третмана ризика тачног пријављивања је провођење програма поштовања прописа за ризичне сегменте обвезника примјеном сета различитих мјера прилагођених специфичностима изабране ризичне области.

6.1.4. *Плаћање обавеза*

Циљ УИО је постизање високе стопе добровољног благовременог плаћања пореских обавеза и снижавање трошкова наплате како за УИО тако и за пореског дужника примјеном адекватних мјера погодних за постизање задатог циља. С тим у вези, УИО ће се, при наплати обавеза, фокусирати више на дужника него на износ дуга, користећи савремене аналитичке методе.

Када је у питању област плаћања обавеза, поред досадашњих мјера, које укључују: редовне анализе и праћење дуга како се исти не би акумулирао, идентификовање нових дужника, те обвезника који имају тенденцију раста дуга, информисање обвезника индиректних пореза о могућности подношења захтјева за одгону плаћања или плаћања дуга у ратама, мјере које се планирају спровести су сегментација дужника по величини (одвојити стари дуг од новог дуга) на начин да се за сваки сегмент креирају активности за унапређење поштовања прописа (информативне кампање, достављање подсјетника, директну комуникацију са обвезницима, нудге технике, редовне анализе и праћење дуга како се исти не би акумулирао, као и алати принуде), као и направити програм поштовања прописа за новорегистроване обвезнике индиректних пореза.

6.2. *Мјере за унапређење поштовања прописа у области царина*

Унапређење поштовања прописа у области царина подразумјева имплементацију низа мјера које имају за циљ побољшање ефикасности рада царинских органа, повећање наплате царинских прихода, смањење бирократије, бољу заштиту тржишта и увођење савремених технологија, те смањење превара и кријумчарења.

УИО ће настојати да одговори на захтјеве друштва и економских субјеката и испуни њихова очекивања у погледу сигурности и заштите тржишта. С тим у вези, за привредне субјекте који поштују прописе из области индиректних пореза, веома је важно ширење легалног тржишта и смањење илегалног промета роба, док друштво очекује благовремену заштиту од промета роба које подлијежу одређеним мјерама забрана или ограничења.

При идентификовању мјера унапређења поштовања прописа у области царина најприје се морају дефинисати кључни стратешки циљеви условљени тренутним и будућим очекивањима стратешких интересних страна: обвезника, буџета и друштва.

С тим у вези, кључни стратешки циљеви у области царине укључују: унапређење царинске администрације, повећање наплате царинских прихода, заштита тржишта и потрошача, спречавање и сузбијање кријумчарења и других илегалних активности, подршка пословној заједници и трговини, те сарадња са међународним организацијама и институцијама и усклађивање са европским стандардима.

С тим у вези, **идентификовани су главни ризици** поштовања прописа у области царине који се могу сврстати у следеће групе:

- Неисправан обрачун увозних дажбина узрокован погрешно утврђеном царинском вриједности робе и погрешним тарифирањем робе,
- Повреда права интелектуалне својине,
- Увоз робе “занемарљиве вриједности”,
- Неадекватна и недовољна комуникација са пословном заједницом.

Унапређење поштовања прописа у области царина у Босни и Херцеговини подразумијева имплементацију низа мјера које имају за циљ повећање усклађености са законодавством ЕУ, побољшање ефикасности рада царинских органа, смањење царинских превара и кријумчарења, као и подршку привреди у процесу спољнотрговинске размјене.

Неке од кључних мјера за унапређење поштовања царинских прописа укључују:

6.2.1. Побољшање учинка приликом обрачуна увозних дажбина

Побољшање учинка приликом обрачуна увозних дажбина представља кључан елемент у оптимизацији царинских и пореских процедура, чиме се доприноси ефикасности и транспарентности трансакција. Ефикасан систем обрачуна увозних дажбина не само да побољшава административне процесе, већ такође повећава приход од царинских дажбина и смањује могућност грешака и превара. Да би се постигло ово побољшање, потребно је примјенити различите стратегије и мјере.

Остваривање предметне мјере захтијева интегрисани приступ који укључује појачане мјере контроле и царинског надзора, дигитализацију, образовање, анализу ризика, као и прецизну царинску класификацију. Ефикасно имплементирање ових мјера може помоћи у смањењу грешака, повећању тачности обрачуна и смањењу могућности за превару, што све доводи до већег прихода од царинских дажбина и бољих услова за међународну трговину.

Прилагођавајући контролне механизме кроз управљање ризицима непоштовања прописа из области индиректних пореза, УИО ће настојати да смањи вријеме обраде царинских пријава, као и вријеме пружања осталих услуга, чиме ће утицати на смањење трошкова економских субјеката. Аутоматизација система доприноси бржем обрачуна увозних дажбина, на основу унапријед дефинисаних параметара. Један од најважнијих фактора при обрачуна увозних дажбина је тачно

утврђивање вриједности робе. За побољшање учинка потребна је досљедна примјена прописаних законских одредби индиректног опорезивања.

Јасно дефинисани и транспарентни критерији за обрачун увозних дажбина могу смањити несигурност и простор за манипулацију. Надоградња царинских информационих подсистема у погледу детаљних извјештаја и евиденције о свим трансакцијама може побољшати увид и контролу.

Надаље, провођење насумичних и циљних инспекција на терену може помоћи у препознавању неправилности у обрачуну дажбина, као и у верификацији тачности података о увозним трансакцијама. Коришћење анализе ризика може помоћи у смањењу непотребних инспекција, али и у већем фокусирању на оне трговце и производе који представљају виши ризик за порески систем. Развијање и примјена система за анализу ризика могу помоћи у препознавању трансакција које захтијевају додатне провјере, као што су сумњиве или неправилно декларисане пошиљке. Ови системи могу користити податке о претходним трансакцијама, понашању извозника или увозника, као и друге параметре, како би аутоматски означили високо ризичне увозе.

Ефикасно праћење и надзор над обвезницима индиректних пореза доприноси препознавању неправилности и утаји пореза, док истовремено смањује потребу за прекомјерним контролама оних који поштују закон.

6.2.2. Поједностављење и дигитализација царинских процедура

Сложене царинске процедуре често доводе до несигурности и неправилности у поштовању прописа. Дигитализација и аутоматизација кључни су за олакшавање царинских процедура, смањење људских грешака и убрзање процеса.

Аутоматизовани систем за увозно-извозне царинске формалности и за царинску контролу, који користе технологију попут скенера, дрона или RFID (радиофреквенцијска идентификација), омогућавају бржу обраду и смањују потребу за физичким инспекцијама, што убрзава процес увоза и извоза.

Надаље, даље развијање партнерства између УИО и поузданих привредника биће појачано кроз промоцију концепта овлаштеног привредног субјекта (АЕО). Увођењем овог концепта унаприједит ће се партнерски однос и јачати сарадња са пословном заједницом, а привредницима ће се осигурати велике погодности у међународном ланцу набавке роба, као и у царинским поступцима, које се огледају кроз поједностављење процедура.

6.2.3. Проактиван приступ пословној заједници

Повећање знања и свијести привредних субјеката о царинским и пореским прописима битно је за смањење грешака и ненамјерних прекршаја. Управа за индиректно опорезивање тежи да успостави јасну и транспарентну комуникацију са обвезницима индиректних пореза, како би се смањила несигурност истих у вези са поштовањем прописа.

Активности које могу допринијети јачању проактивног приступа обвезницима су: јасност и доступност прописа, организовање образовних програма како за обвезнике, тако и за царинске

службенике, организовање континуираних и консултативних састанака са пословном заједницом, омогућавање једноставног приступа информацијама, као и коришћење једноставног и разумљивог језика у комуникацији Такође, омогућавање једноставног процеса жалби помаже у повећању повјерења у систем индиректног опорезивања.

6.2.4. Јачање регионалне и међународне сарадње

Међународна и регионална сарадња може помоћи у смањењу прекограничних прекршаја и стварању заједничког приступа у имплементацији царинских и пореских прописа.

Сарадња између земаља у оквиру трговинских споразума као што су: СЕФТА 2006, WCO, ЕУ, Берлинском процесу или билатерални споразуми који могу помоћи у усклађивању царинских процедура, смањењу царинских баријера и повећању ефикасности у царинским поступцима.

Дакле, за унапређење поштовања царинских и пореских прописа у области царина, важно је имплементирати интегрисани приступ који укључује дигитализацију, поједностављење процедура, едукацију, транспарентност и међународну сарадњу. Ове мјере могу значајно допринијети унапређењу добровољног поштовања царинских и пореских прописа, јачању царинске дисциплине, смањењу превара и кријумчарења, као и побољшању укупне ефикасности царинског система у Босни и Херцеговини.

7. ЗАКЉУЧАК

Управа за индиректно опорезивање је приступила изради Стратегије унапређења поштовања прописа у области индиректних пореза у циљу побољшања система самоопорезивања, односно оптимизирања добровољног извршења обавеза од стране обвезника индиректних пореза. Стратегија треба да пружи помоћ УИО и обвезницима индиректних пореза да препознају понашања која представљају ризик за њих, те да предузму мјере да их избјегну.

Стратегија садржи опис најзначајнијих ризика у области пореза и царина, те садржи приједлог мјера којима би се препознати ризици свели на прихватљив ниво.

На основу Генералног прегледа ризика, Стратегијом су усвојени и развијени специфични програми за рјешавање различитих ризика поштовања пореских прописа, како слиједи:

1. Програм поштовања прописа у области ризика регистрације,
2. Програм поштовања прописа у области ризика подношења пријава,
3. Програм поштовања прописа у области ризика плаћања,
4. Програм поштовања прописа - „Поврат ПДВ-а“,
5. Програм поштовања прописа - „Трговина путем интернета“,
6. Програм поштовања прописа - „Пекарџ“,
7. Програм поштовања прописа - „Меснице“,
8. Програм поштовања прописа - „Сервиси путничких и моторних возила“,
9. Програм поштовања прописа - „Намјештај“,
10. Програм поштовања прописа - „Естетске услуге“,
11. Програм поштовања прописа - „Вино“,
12. Програм поштовања прописа - „Изнајмљивање стамбених јединица на кратак рок“,
13. Програм поштовања прописа - „Увоз робе занемарљиве вриједности наручене путем дигиталних платформи“,
14. Програм поштовања прописа - „Нафтни деривати“,
15. Програм поштовања прописа - „Заштита интелектуалне својине“,
16. Програм поштовања прописа - „Поврат ПДВ-а страним физичким лицима“,
17. Програм поштовања прописа - „АЕО“

Предметни програми ће бити детаљније обрађени у Акционим плановима, који ће се усвајати на годишњем нивоу и који ће се састојати из више програма поштовања прописа.

Области и активности које су у овој Стратегији посебно истакнуте нису једине на којима ће УИО радити. Наиме, Управа ће и даље, у складу са законом додијељеним јој овлашћењима, радити на откривању непоштовања прописа коришћењем механизма за процјену ризика, података добијених од трећих лица, те других извора информација којима се идентификује непоштовање прописа.

Број:

01-02-4-955-2/25

Датум:

10.04.2025

ДИРЕКТОР:

[Handwritten signature]